NĂM THỨ MƯỜI — SỐ 1661 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY THỨ SÁU 29 SEPTEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO

	Mua cả báo và mua từng số báo đều phải trả tiền trước	Ngoài Annam	Cho và Cây Tàu	Nơi xa và Trung-kỳ và Ai-lao	Bắc-Pháp và các thuộc-địa Pháp	Nước ngoài
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sau tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HỮU-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một bệnh-viện Curie tại Hanoi

Mới đây nghe nói có một hội-đồng do mấy nhà bác-sĩ có danh tiếng mấy vị đại-hiền có thể lực cùng mấy nhà phú-hào hai nước tổ chức, có để xướng ra việc lập tại Hanoi một cái y-viện chữa bệnh ung độc (cancer) bằng quang-chất (radium) thì độc-giả nhiều ông muốn biết đại khái quang chất là cái gì và cách chữa nó ra làm sao.

Tuy vấn-đề ấy thuộc về khoa học chuyên-môn và không ở trong cái giới-hạn một tờ báo hàng ngày, nhưng đang khi thiên hạ để trí vào cái vấn-đề quan trọng ấy thì tưởng cũng nên thể ý phần nhiều người mà có thử bàn qua về quang-chất học thế nào, họa may cũng giúp được một phần vào sự cổ-động cho công việc chóng thành hiệu chăng.

Radium là gì? Mà gọi là quang-chất vị tất đã đúng, vì còn nhiều vật khác cũng sáng, cũng thuộc về quang-chất song kém *radium* xa lắm. Nhưng nay chỉ nói về *radium* mà không nói về các chất khác phát sinh ra nó. Vậy có thể định tạm nó là quang-chất được. Quang-chất là một chất thuộc về hóa-học cũng như các chất khác tìm thấy đã lâu đời như là vàng, bạch-kim, sắt, đồng, khinh-khí, dưỡng khí, diêm sinh, vân vân. Người ta gọi là quang-chất vì từ nó mà phát ra những tia sáng khiến cho người ta trông thấy thì nhận ra được ngay, dù nó lẫn với chất gì cũng vậy.

Quang chất là một vật lấy ở dưới đất lên cũng như quặng mỏ, nhưng phải hàng mấy vạn năm mới thành được, cho nên rất là hiếm có. Cái vật quí báu ấy do bà Curie, là một nhà bác học hãy còn sống cùng với phu quân là người Pháp tìm ra được mới từ cuối thế-kỷ trước sang đầu thế-kỷ này.

Cái công phát minh ra là công của ông bà Curie bên nước Pháp mà thành ra các nước bên Mỹ lại chế tạo nhiều hơn nhất. Việc chế tạo quang chất ngày nay thành ra một kỹ-nghệ lớn ở bên Âu, bên Mỹ, mỗi năm biến hóa các vật liệu kể hàng triệu tấn mà chỉ lấy được vài mươi phân (grammes) quang chất là cùng. Bởi vậy giá nó đắt vô ngần, kim cương là vật báu nhất xưa nay mà so với quang-chất thì không thấm vào đâu hết. Mỗi gramme nó giá ước là một triệu 40 vạn hay là 60 vạn *francs*! Bên châu Mỹ sở dĩ chế được nhiều là tại sẵn vật liệu, còn như bên Pháp thì không có, phải tải vật liệu ấy ở Bồ-đào nha hoặc ở thuộc địa Madagascar về.

Hiện cả nước Pháp ngày nay mới có ba grammes là kể cả một gramme của bên Hoa-kỳ mới tặng bà Curie độ nọ.

Quang chất lại có cái tính không hao mòn, không giảm được trọng lượng mà cũng không giảm được mãnh lực chút nào.

Quang-chất dùng được việc nhất là ở trong nghề trị bệnh, như bệnh ung độc (cancer) rồi đến mấy bệnh khác như bệnh đau các khớp xương, bệnh mất mọc mụn lí tí, bệnh lao ở ngoài da vân vân. Bệnh viện các nước chưa mấy nơi có quang chất mà dùng, mới có mấy nước này là nước Pháp, nước Anh, nước Đức, và nhiều nhất là bên Hoa-kỳ. Cách trị bệnh bằng quang chất thì các nhà bác sĩ lấy danh hiệu bà Curie mà đặt là *Curiethérapie*. Dùng quang chất để trị bệnh có hai cách: cách thứ nhất là tiêm, hoặc ngâm, hoặc rửa cơ-thể người ta bằng những thứ nước có quang chất tan ở trong. Cũng có quang chất bằng hơi khí để cho người ta hít vào người. Cách thứ hai là dụng quang chất vào trong những ống pha-lê con hoặc ống bạch kim, rồi chiếu những ống ấy cách chỗ đau là bao nhiêu, hoặc là đặt hẳn những ống ấy vào trong chỗ đau.

Quang chất có cái tính rất lạ rất kỳ là khiến cho cơ thể người ta chịu cái sức nó mà biến đổi đi, như khi yếu quá thì hóa mạnh lên, mà mạnh quá độ thì bị cái sức nó ngăn bớt lại.

Đó là nói qua cho biết đại khái quang chất lợi thế nào, còn như kể hết những cách chế hóa nó cùng là cách dùng nó thế nào thì phải có những sách và những nhà về khoa học mới giải hết nghĩa được.

Đã nói đến quang chất thì phải biết lịch-sử nhà nữ bác sĩ đã có công phát minh ra cái báo-vật ấy là vật đã giúp cho nhân loại được bao nhiêu việc và khiến cho hoàn cầu đều phải kính phục cái đại tài của bà. Nguyên bà Curie là người Phò-lan-Nhã, lấy chồng nước Pháp, hai ông bà cùng tùy-tâm về vật-lý học và hóa học, cùng nhau tương trợ hàng bao nhiêu năm trời mới tìm ra cái vật ấy là lùng ấy. Giá như người khác, thì bà có thể làm giàu to về cái sự-nghiệp ấy của bà, vậy mà nhà bà vẫn thanh bạch, tính nết vẫn dễ dàng, ngoại những công việc ở trong phòng thí nghiệm thì bà không còn nghĩ đến việc gì ở đời. Phu quân cũng là một nhà vật lý-học đại tài, mới từ trần được mười sáu năm nay, còn bà thì vẫn coi một bệnh-viện lớn lấy quí-hiệu bà mà đặt tên và dạy học tại Đại học đường bên Paris.

Đầu tháng năm năm nay, một bà người Hoa-kỳ làm chủ bút một tòa tạp-chí ở thành Nữu-ước có lập hội quyên tiền để mua một gramme quang-chất tặng bà Curie và mời bà thân hành sang tận Hoa kỳ mà lĩnh cái quà báu ấy. Hội lập lên toàn là các bà danh giá Hoa-kỳ cùng những bậc thông-thái cả, như là các nhà bác-sĩ khoa hóa-học, vật lý học, các nhà chuyên môn về khoa quang-chất văn văn. Những người quyên tiền thì phần nhiều là những nhà đã được nhờ quang-chất ma khỏi bệnh.

Bà cùng với hai công-nương đi tới đâu cũng được đón rước linh đình, chỗ thì mở hội hẹ, chỗ thì mở cuộc diễn thuyết, chỗ thì đặt yến tiệc rất là lịch sự. Nhiều hội lại tặng bà các huân-chương và phẩm tước Hoa-kỳ nữa. Tại kinh-thành Hoa-thịnh-đốn thì chính tay quan Thống lĩnh Harding đưa tặng bà cái hòm mười ống thủy tinh đựng một phần quang-chất ấy.

Về vang thay một nhà nữ-bác sĩ như bà đã làm nức tiếng thơm cho nhà cho nước!

Nhân nghe nói ở Hanoi ta cũng sắp xuất tiền mua quang-chất mà trị bệnh thì mấy hôm trước ký-giả có đến yết kiến một vị có chân trong hội-đồng thành phố để hỏi cho biết cách chữa bệnh ung độc là thế nào. Cứ như ý ngài thì Đông-pháp ta nên có một nhà thương riêng trị bệnh cancer là một thứ ung rất độc, tiếng Nam ta không có chữ nào dịch cho đúng được.

Cái bệnh ung dị tại xứ ta cũng lắm mà các thầy lang ta thường lẫn với các thứ ung nhọt khác. Các ung cancer bắt cứ phát hiện ở chỗ nào, thường thì phát ở vú, ở lưỡi, ở tay, ở dạ dày, ở phổi, ở gan, vân vân, mà trị nó thì rất khó, phải cắt đứt cả đi thì không khỏi, mà đã cắt thì mấy khi sống? Như ở tay ở chân còn có thể cắt được, chứ ở gan hay dạ dày thì thật là không có hi-vọng chữa khỏi.

Vậy mà từ khi các nhà bác-sĩ biết dùng quang-chất vào nghề làm thuốc thì bệnh cancer đã chữa được nhiều. Nhưng ở xứ ta thì đã làm gì có cái chất quí ấy, may ra mua được một phân thì cũng đã tốn mất một triệu rưỡi quan rồi, ấy là không kể những thứ máy kia khác nữa. Về vấn đề ý-tế ở Đông-pháp thì xưa nay Chính-phủ vẫn chú-ý đến hơn cả, cái sở tiền chi-tiêu vào cuộc y tế lại mỗi năm mỗi tăng nhiều, song le việc lập nên bệnh-viện riêng chuyên trị về bệnh ung độc thì trong buổi ban đầu chưa phải là vấn đề cần kíp, vì còn phải lo việc tổ-chức cho thành cái nền y-tế đã, như tuyển những tay chuyên-môn về việc thuốc thang, dụng những nhà bệnh viện, vân vân. Ngày nay cái cơ sở đã thành thì phải nghĩ đến việc trị bệnh ung độc là bệnh làm hại người bản xứ mỗi năm cũng lắm, bởi vậy hai nhà bác-sĩ có danh tiếng ở đây đã nghĩ ngay đến việc lợi dụng quang-chất để chữa cho người bản xứ, song le nếu trông cậy hẳn vào Chính-phủ thì không sẵn tiền, mà có được thì cũng còn lâu, bởi vậy các ngài đã cùng với mấy vị đại-hiền và mấy nhà phú hào hai nước lập nên một hội-đồng để tổ-chức ra công cuộc ấy cho chóng thành, hoặc là mở cuộc lạc quyên, hoặc là mở cuộc đánh số để lấy tiền mua quang-chất cùng những khí dụng khác nữa. Và về khoa này lại phải cử mấy nhà y-học chuyên riêng thì tất là phải tốn nhiều tiền, bởi vậy phi nhờ đến các nhà tư-bản cùng các nhà có lòng từ thiện, kẻ ít người nhiều thì không chóng thành công được. Quan Toàn-quyền và quan Thống-sứ mới nghe nói đã lấy làm hoan nghênh ngay, các ngài đã hứa rằng sẽ hết sức tán trợ cho công-cuộc hoàn hảo. Bệnh viện trị bệnh ung độc (cancer) mà thành được thì số đặt tên là Bệnh viện Curie, sáp nhập với nhà thương Bảo-hộ làm một và sẽ trở nên một cái Y-viện lớn trong hoàn cầu vậy. Phàm người biết thương nhân-loại, ai chẳng mong cho công cuộc chóng thành để cứu giúp cho người khắp năm xứ Đông-pháp ta cùng các nước lân-bang chẳng may mắc phải cái bệnh gớm ghê ấy mà xưa nay vì không có cách chữa đành chịu tuyệt vọng ư?

V. Đ.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 27 Septembre 1922

Việc Đông-Âu

Cái phong trào khởi loạn lan khắp cả nước Hy-lạp.

Hải quân về một phần bộ binh đều phải đối chánh-phủ. Có tin rằng vua Constantin thoái-vị.

Tòa Nội-các Hy-lạp từ chức.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 28 Septembre 1922

Việc Đông-Âu

Cái phong-trào thủy binh và bộ-binh khởi loạn ở Mityléne và ở Chio, đã lan cả đến miền Salonique. Tướng-quân Kontsis đem quân lính ở Salonique dự vào sự khởi loạn ấy. Song thành Salonique thì vẫn yên. Ở Chio thì việc khởi loạn do tướng-quân Fistoiras chủ trương. Nghe đâu hai chiếc chiến-hạm *Kilis* và *Lemnos*, chịu chiếc phóng ngư-lôi, và các phi-cơ cũng đã quy-hàng ở Mityléne cũng biểu đồng-tình với việc khởi loạn. Nghe đâu một đạo quân khởi loạn đã đến Cap. Chánh-phủ đã cử tướng Papoulas đề điều-đình với các tướng, để ngăn ngừa cái phong-trào cho đừng lan ra nữa. Dư-luận ở Athènes rất là náo động và ở đấy đã thiết quân luật. Quan đại-sứ Đại-pháp điều-đình với chánh-phủ Hy-lạp, thì chánh-phủ Hy-lạp đã đem tuần-dương-hạm *Toérof* về Cón tan là Constantinople để bảo hộ những dân Hy-lạp.

Tại Thứ-dân nghị-viện

M. Jules Siegfried tạ thế, thì M. Louis Andrieux, thứ-dân nghị-viện ở Basses Alpes, là ông nghị-viện lão-trưởng thứ nhất trong nghị viện. Ông sinh ngày 2 Juillet 1840. Năm nay 82 tuổi.

Cái thể lệ về sông Danube

Ngày hôm thứ tư mới rồi đã công bố bản luật ưng chuẩn bản giao-ước liệt-quốc ký ở Paris ngày Juillet 1921 định việc đặt sông Danube làm một con sông chung của liệt-quốc.

Hội Vạn quốc

Đại hội-đồng Vạn-quốc đã xét bản tờ trình của Lord Cécil về cái vấn đề thanh giảm quân-bị trong ba kỳ và nhiều ông hội viên đã bày tỏ ý kiến, nhất là M Jouvenel và M. Fisher, thì đại hội-đồng ưng chuẩn bản tờ trình ấy.

Báo Temps có tóm kết quả công việc của đại hội-đồng như sau này:

1o Muốn thành giảm quân-bị tất phải có cuộc bảo chứng mới được. M. Fisher có nói: Thắng hoặc nước Pháp có bị công kích lần nữa, thì nước Anh lại sẽ giúp đỡ nước Pháp.

2o Cái vấn-đề trái-khoản liệt quốc có quan hệ mật thiết với cái vấn-đề bồi-thường. Hai cái vấn-đề ấy cần phải giải-quyết cho xong thì mới gây dựng được cuộc hòa bình cho Âu-châu.

So Sau cùng theo như lời viên đại-biểu nước Tây ban-nha, thì đại hội-đồng quyết nghĩ rằng hội Vạn-quốc có thể đồng lao công tác với hội-đồng Santiago là một hội-đồng nước Hoa-kỳ cũng có dự.

Hội Vạn quốc có lại cáo cho các báo quán như sau này:

Đại-hội-đồng vẫn xét về bẩm tờ trình của hội-đồng thanh-giảm quân-bị.

M. Brantng (Thụy-điển) có nói: Khi nào soạn bản giao ước, tất sẽ xảy ra lắm điều khó khăn. Vậy bản giao ước bảo chứng cần phải kế cứu mới được. Song hiện trong nhiều vấn-đề có quan-hệ đến việc thanh-giảm quân-bị đã tiến bộ lắm, như việc kiểm duyệt sự buôn bán và chế tạo các khí giới, việc mở-mang sự thi-hành bản giao ước Washington về việc thanh giảm bải quân. M. Askenazy (Ba-lan) cũng biểu đồng tình về việc hồ tương bảo-chứng về việc thanh giảm quân-bị.

Sir Joseph Cook (Úc đại-lý-á) có nói: còn phải lâu mới thanh giảm quân bị được. Ông có nói đến cái địa-vị hưu thắng của nước Đức về đường kinh tế. Nước Đức hiện đã thanh giảm quân bị, dân Đức có thể đem hết cả trí lực về việc mở-mang đường kinh-tế. Ông lại nói: Liệt-quốc có thanh giảm quân bị thì cuộc kinh-tế thế-giới mới có thể mở-mang ên được M. Lange (Na-uy) cũng nói việc thanh giảm quân bị là một cái công cuộc lớn của hội Vạn-quốc. M Urrutia (Colombie) ca tụng công trạng của cuộc hội nghị Washington, và các nước đã khéo tự liệu được cuộc giảm số bải thuyền. Ông lại chúc cho hộ đồng Santiego nay mai cũng gây được nhiều thiện quả. M. Hivas Vicuna (Chili) cảm tạ ông Lange về những lời chúc ấy.

Lord Robert Cécil (Nam-phi châu) M Edwards (hội-trưởng) M. Oliveira (Brésil) đều diễn-thuyết tỏ lòng nhiệt thành về việc thanh giảm quân bị, rồi đại hội đồng đồng thanh ưng chuẩn bản tờ trình của hội-đồng thanh giảm quân bị. M. Arfa en Bowlch (Ba-tư) có nói rằng các đại biểu của nghị viện Thổ-nhĩ-kỳ ở Rome và ở Constannople đã gởi điện báo cho các nơi biết rằng các đại biểu của M. Nansen và tòa Trị-sự hội Vạn-quốc cứ đi cứu trợ các dân tị nạn ở Smyrne đã khởi hành.

M. Edwards có đọc một bức thư của chánh-phủ Hy-lạp cảm tạ đại hội-đồng về việc cứu trợ các dân tị nạn ở Smyrne. Chánh-phủ ấy xin giúp một triệu Drachmes. Phái-bộ Thụy-điển cũng xin giúp một ngàn livres sterlings.

Đại hội-đồng ưng chuẩn lời khởi nghị của M. Ishii (Nhật-bản) về việc giao đại quyền cho tòa trị sự về việc khôi phục cuộc hòa ở miền Cận-đông, bản tờ trình của M. Ador (Thụy-sĩ) về việc các dân tị nạn nước Nga, bản tờ trình của M. Adatsi (Nhật) về việc lỗ chức các cuộc giao-thông và các cuộc quá vãng. Theo như lời M. Paléologue (Tây-ban-nha) báo, đại hội-đồng lại dặn các chức vụ của hội Vạn-quốc nên đồng lao cộng-tác với hội-đồng Santiago.

Một cuộc bay

Phi-hành gia Vuilleumin bay trong 12 giờ đi từ Paris đến Bucarest. Ông có chở hành-khách đi với ông.

Thị-giá quốc-trái: 3%. 61,10. — 4%. 1918 63,50. — 5%. 1915 — 1916 76.75. — 5%. 1920 89,10. — 6%. 1922 91,30.

Tin Trung-hoa

Ngày 23 Septembre

Việc Bắc-kinh

Vương-sủng-Huệ quyết ý không nhận thụ-lý Nội-các; Cao-lãng-Uất đến Bảo-định cùng Tào-Côn tiếp hợp, giúp Trương-thiện-Hằng mưu tổ-chức nội-các mới.

Việc quốc-hội xong đột nhau, Lê-nguyên Hồng mời Vương gia-Tường và Ngô-cảnh Liêm trù-nghĩ cái phương-pháp điều-đình. Những nghị-viên về phái Hộ pháp không công nhận hội thảm-nghị hiến-pháp. Trong nghị viện nhiều người bàn xin tạm hoãn việc thảm-nghị hiến-pháp, đợi giải quyết xong cái vấn-đề thống-nhất sẽ hay; Vương gia-Tường và Ngô cảnh-Liêm không chịu.

Việc Quảng-đông

Diệp-Cử (là sư-trưởng đứng đánh đuổi Lôn-Vân trước) từ khi tranh lĩnh trưởng không được, nổi đe không vui, có ý biệt đề Trần-quýnh-Minh biết Diệp có rắp lăm, phái đông quân phòng ngữ ở Bạch vân-sơn, mà âm-trung quán-thúc. Một hôm Diệp mật hẹn với mấy người trong tâm-phúc, giả làm tiệc ở Đông-đô, mời Diệp đến dự tịch; tan tiệc, Diệp cùng mấy người trong tâm-phúc xuống thuyền đi mất. Trần được tin, lập-tức sai Chung-cảnh-Hương đi chiếc tuần hạm lùm kiếm khắp nơi, chưa rõ tung-tích ở đâu cả. Quả vậy thì nội bộ Trần cũng lại có ngày nội liệt mất.

Hứa-sưng-Trí lại đem quân về đánh ở Đại phố; Trần-quýnh-Minh phái Dương-khôn-Như tới Đông-giang phòng-ngữ.

Hoàng-minh-Đường biện đã chiếm lĩnh được Khâm-châu; quân Trần thua chạy, bỏ mất khí giới cực nhiều.

Đồ chơi trẻ con

Ta cần phải lưu-tâm lựa chọn

Trẻ con tất phải có chơi, đồ chơi trẻ con tất phải lựa chọn. Vì rằng chơi là cái thiên-tính hoạt-động của trẻ, cái thiên-tính ấy ta phải khéo lợi-dụng, để ta bỏ lấy tinh tinh, tập rèn lấy trí não cho nó, thì mới khỏi hại. Mà lợi-dụng cái bản năng ấy thì trước hết phải chọn đồ chơi.

Ở gần chợ búa, theo thói điềm-đạng, ở gần mộ-địa, tập lối tổng táng, người mẹ hiền thảo vì thế mà phải đời nhà để dạy con. Trai cho chơi nọc, để theo lấy tinh tinh sạch, gái cho chơi ngói, để tập lấy nết thuần-thông. Đồ chơi cho con mà để có ý-nghĩa sâu-xa như thế! Sinh trai treo cung tên, sinh gái treo khăn mặt, đó cũng là đồ chơi của đàn trẻ, để tập quen mà sau này người ta việc ấy, kẻ theo đòi về nghệ, người học tập chỉ kim, dẫu trong tóc tiên bế, cũng đã gửi gìn không đến nhầm. Bởi năm làm lễ bày đồ chơi cho trẻ, đến lúc hơi sỏi, thì cho làm đinh, làm chữa, để thì cái tinh khéo léo, trông cậy trông cối, để đến lấy trí sáng năng, cách cho trẻ chơi ở ta, người trước đã để gương cho người sau bắt chước vậy. Lại đến như người vân mình, trai cho chơi cây guơm khẩu-súng, gái quần hòn bi, để quen cái nết không ngoan, có tính bạo-dạn, mà vừa ích cho phần thể-dục: chân tay được cứng cáp, huyết mạch được lưu-thông; gái cho chơi con búp-bê, để cả ngày thường bế-bẫm, chăm nom, may quần và áo, cái công khéo đường kim mũi chỉ, cái phép tắc ẵm trẻ nuôi con, cái tính tình-tế biến lánh, đã bắt đầu từ đấy. Trong những nơi Âu-tri-viễn, thì nào búa tranh đao giấn, nét chữ rõ ràng, mành giấy, mành lọ, cục đất, cục đất, cũng để cho con trẻ ngày ngày xếp đặt nên khéo, nặn nọt thành hình, gộp sắt thì

Bộ sưu tập báo cổ Việt Nam - Khu Sách Xưa Quán Ven Đường
Tự rotlins của bqvnet

tài, trông xem biết nhận. Để khai-phát cho tia-óc non nớt, đạo đạt cho tầu-trí hài-đồng. lẫn lẫn thâu nhập được những trí hay tài giỏi, ấy những cách chơi của trẻ như thế mới là hoàn-toàn, mới là hữu-ích vậy. Há phải là một sự cần-thiết mà được đâu ?

Vì vậy mà ngày nay ở các nước tiên-tiến, sự đồ chơi trẻ con đã là một việc cần không thể bỏ qua ; thứ hàng-hóa đồ-chơi của trẻ, đã là mối tranh khôn đua khéo, tranh quyền cướp lợi ở trong công-giới thương-trường. Ta thử vào một cửa hàng Tây hay cửa hàng Nhật mà xem, thì biết bao nhiêu là đồ chơi của trẻ con bày bán la-liệt. Thế thì biết đồ chơi cũng là một thứ nhu-yếu cho lẽ trẻ thơ.

Về chăng xem cách chơi ở lúc thơ ngây, cũng đủ đoán được sự-nghiệp sau ngày khôn lớn ; một ông Đại-thánh-nhân ở Đông-Á lúc trẻ con chơi nghịch bằng trò - đậu lễ nhạc mà người xem đoán trước được : về sau bẩm làm nên sự-nghiệp vẻ vang ; một ông đại-anh-hàng ở nước ta, lúc trẻ con chơi nghịch bằng cỏ sậy kiệu tay, mà người biết chắc trước về sau bẩm làm nên cơ đồ oanh-liệt. Lại ông Tiên-hiền ta lúc nhỏ vận vui đất chân cua, với đĩa, tai bươm bướm, mà kẻ trông thấy phải phục là có khiếu thông-minh. Cái chí khí sau này thế nào, đầu lúc chơi đùa cũng thấy khác, vì vậy mà ta thường bày cái cày, cái bừa, cái nghiền, cái bừi, để cho trẻ vui lấy, để đoán xem cái sự-nghiệp cái chí-hướng của nó về sau thế nào. Xem đó thì biết rằng đồ chơi của trẻ con, ta không thể khiêm-khuyết mà cũng không thể cẩu-thả được ; khiêm khuyết thì làm trở-ngại cho cái tinh thần hoạt-bát, mà cẩu-thả thì hay gây nên cái tập quán bư-cẩn, rất có hại cho trẻ vậy.

Ta bàn thì thế, mong ta đoái-lại sự ấy đối với quốc-dân ta ngày nay là phần rất lớn vậy.

Thật thế ! đồ chơi của trẻ, bà con ta có mấy người sắm-sửa đâu ? có sắm sửa ra nữa thì cũng chỉ gặp sao hay vậy qui hồ cho nó xong tội ! cho nào có ai lưu-ý chọn-chánh ? Mà có chọn-chánh ra thì chỉ lựa những thứ vàng son lòe-loẹt, xanh đỏ hoa hòe, chớ được mấy người chọn đến phần có ích hay không có ích. Thà bắt-trí đồ chơi của trẻ con cũng là một phương giáo - dục bổ ích : Đương lúc thơ ngây, không có thể nỗn nắn sau này khác, nên phải tìm phương lợi đạo dẫn dà. Thức đồ chơi đối với con trẻ cũng cần như áo mặc cơm ăn, mà cách lựa chọn tinh-thường cũng phải như may áo sao cho hợp vệ-sinh, nuôi con sao cho đủ chất bổ vậy. Nếu trái thế thì sẽ có cái hại vô-cùng. Song quốc-dân ta hình như nhiều người còn chưa rõ.

Vì sự chưa rõ đó, nên phép hay ta vẫn có thì lại hỏ không dùng, chỉ những cái nhảm thì lại đua nhau mà làm hư cho con trẻ !

Ngay như rằm tháng tám mà nay mai sắp đến, tức là vụ sắm đồ chơi cho trẻ của người mình, sự mua bán cũng khá gọi là náo-nhiệt. Song cái hàng-hóa mà nói là cái đồ chơi thì đúng hơn, — tiêu-thụ nhất duy là cái đầu sư-tử mà thôi ! Ôi ! cái đầu sư tử về đến nhà thì các cậu-bé sẽ lấy vải lụa chi chi đó nối làm cái đuôi, rồi cũng nhau xẻn quần xà-lỏn lên kẻ quẩn xà-cạp, người lấy chỉ lấy lạt buộc quần cho gọn gàng, làm mấy cái cờ buộc giấy buộc khăn tay lên ngọn cái gọc, sắp đèn xếp đèn-lồng ra, theo sau cái trống con cái nào-bạt ! Bộ-lệ đã đủ, sắp sửa rước sư tử ra, một cậu chui vào làm đầu, một cậu luồn sau làm đuôi mấy cậu khác nữa cầm cờ cầm đèn, đánh chiêng đánh trống nhảy nhót dong phố, quát-thét quanh quẩn, mùa may quay nồm để làm cái điệu bộ con sư-tử ! những tiếng tùng choèng đi trước, những một ngô-nghĩnh theo sau, thật đủ tất cả những cái trạng-thái du-côn, ngôn ngữ du-côn, điệu-bộ du-côn, coi rất là đê-tiện bỉ-bỉ ! Thế mà cứ tháng-tám là tết sư-tử, con-trẻ nô nức, cha mẹ nuông-chiều, không còn nghĩ gì đến những điều hèn-mạt ấy nữa Ôi ! Thế mà bảo quốc-dân ta biết lựa-chọn đồ-chơi cho con trẻ thì ai dám tin ! Ấy mới là một điều ta cất ra làm lý lẽ, còn các điều vô-vị như ông phỗng ông bụt, nồi đất nồi chõ, cùng lắm cái khác kể không hết, đều là thứ đồ-chơi nhảm cho con trẻ ở ta rất nhiều.

Tuy nhiên đồ chơi tháng tám, như ông Tiến-sĩ cũng có ý-vị, vì ông Tiến-sĩ thì ngày trước ai là chẳng trông mong, nên cho nó chơi, để có lòng hâm-mộ mà khuyến-lệ cho sự học-hành ; lại như các đồ chơi ở hàng Thiếc hàng Gai Hà-thành ta, các nhà công-nghệ ít lâu nay, cũng thấy dần-dần tiến bộ. Ấy đều là những điều khả thủ cả. Nếu các nhà hàng đồ chơi, mà biết cải lương lại làm những thứ có ích, các nhà có con, lựa-chọn lấy những thứ chánh-đáng cho con. Thì lo gì mối lợi đồ chơi trẻ con ta chẳng tranh-đua bằng người, cái lợi-ích đồ-chơi đối với trẻ, ta chẳng hoàn-toàn vô-khuyết. Vậy mong rằng quốc-dân ta chớ nghĩ các đồ chơi của trẻ con, là một việc « trò-chơi con trẻ » mà bỏ qua không để lòng, cẩn phải lựa-chọn sửa-đổi cho được hoàn-thiện. Phàm các thứ đồ-chơi đều thế, không cứ gì một vụ tháng-tám mà thôi. Song cái hy-vọng gần gũi nay mai, là ta rất mong ở cái dẫu sư-tử tháng tám này vậy !

Người quản tử dẫu việc nhỏ cũng không cẩu thả, những sự thường cũng phải lưu-tâm, cái vấn-đề này ta mong ở các nhà hàng ở các nhà có con, nên đồng-lòng mà giữ gìn sửa-đổi, cái tập-quán con-trẻ quan-hệ vào đó, cái tương-lai nước nhà quan hệ vào đó. Ta chờ nên xem khinh !

B. M

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyên nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0$ 80

Tiền cước gởi (mỗi quyển). 0 . 20

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.*

Gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách. Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. 3332

HÀI ĐÀM

Công-nghệ tiến bộ

— Công-nghệ nước ta ngày nay tiến bộ hơn trước nhiều lắm !

— Sao biết ?

— Vì hôm qua tôi đi qua phố hàng Thiếc, thấy chúng làm cái bàn bi-a giả, có mấy người đứng đánh, mấy chạy khéo quá, bỏ lỗ nào là trúng lỗ ấy liền.

C. K.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Chuyện phò tượng ông David bằng đồng đen

(Tiếp theo)

Một buổi sáng kia, giữa lúc tôi ở phòng ngủ ra phòng ăn thấy cô Sonbervie đứng sững trước mặt tôi, đầu tóc rũ rợi nét mặt đỏ gay, sợ hãi, ông cất tiếng hỏi ; « Cậu Jacques ơi, ông Pérégilse chết rồi ! » Tôi vốn đau yếu chưa thật khỏi hẳn nên, tôi có cái cảm giác đau đớn đặc biệt. Và lại khi còn nhỏ hay lúc đã đứng tuổi như bây giờ, những ý-tưởng chết chóc hay làm cho tôi cảm động hãi hùng. Tôi đỏ bừng mặt, người run như cầy sấy. « Chết ! thưa cô ? chết bệnh chi ? — Bị ám sát, con ạ, bị ám sát. Ở đời trần gian này hẳn còn những kẻ không nên thế ru ? Cái nạn đại bộng thầy thuở xưa cũng không đủ làm bài học bỏ ích cho nhân-loại. Tôi mặc cỏ lấy những bài luân-lý trong chuyện thánh sử giảng thuyết làm gương cho tôi, tôi bèn chạy đến sở cảnh-sát hỏi tin tức. Người ta bảo thằng Jude là bồi phòng ông Pérégilse, sáng sớm vào phòng thì đã thấy ông nằm lăn xăng xuýt dưới đất, hai bên thái-dương nhát búa đánh đập rất. Các báo nói rằng quan cảnh-sát đã đến tận nơi tử-thi khám xét.

Sự ám-sát ấy làm cho tôi bối rối vô cùng. Lẽ này là lần đầu mà tôi nghe một người sống đã biến thành ra một người chết mà lại là người tôi đã được gần gũi. Những cảnh buồng gớm ghê của người chết khiến tôi phải điên rồ. Một ngày đến 30 lượt tôi ra sở mà thuật những điều tôi về chuyện đó một cách khôi lọc mà bảo rằng tôi, tay vẫy không thể không nghỉ tới được. Tôi cứ trông-tượng đến nỗi mơ màng trong phòng lộn hộy, cái thây nát bét lăn dưới mũi chém cái thảm, máu chảy đầm đìa. Đêm đêm những mơ tưởng thấy nhiều điều ghê gớm.

Cái trộm chắc là cái nguyên-động lực của sự ám sát. Ông Pérégilse có ý đi thành Ba-lê sáng hôm sau để mua vài vật quan trọng. Một món tiền cũng không kém số 30 vạn quan đi biển mất, một vài cái đồ trong bộ sưu-tập của ông cũng thấy mất ! vài cái đồ qui nhỏ, một hộp đựng kẹo rất đẹp kim-cương, và một cái tượng ông David bằng đồng đen bày ở trong phòng ngủ. Buổi sáng nào ông thức giấc cũng thích ngắm pho tượng đó bày gần ông vừa tầm tay với. Sở cảnh-sát đã đò xét, song không ra manh mối. Anh Jude và anh đầu bếp ngờ nọ vực phải tra hỏi lôi thôi trong vài hôm, nhưng sau cũng để biết ngay là hai người đó vô tội. Kẻ sát nhân đường như đã biết thói quen của người bị hại. Song có một điều ai cũng lấy làm lạ là trong cách lựa chọn, kẻ giết người bỏ lại những đồ vật qui nhất. Vậy thời là một người không biết giá-trị những đồ sưu-tập mà lại biết trúng ngày ông Pérégilse đi mua. Đã đành rằng cái trộm ấy có thể xảy ra mà kẻ trộm không ngờ có 30 vạn quan, tính có mà chúng vớ món tiền đó. Tất cả các bạn ông Pérégilse đều phiền não như tôi mà nhất là ông bà De Balestrin. Sự phiền muộn của ông De Balestrin lại càng thiết tha vì ông De Balestrin nói rằng ông Pérégilse mà mất đi không những ông mất một người bạn thân mà mất một người bảo bộ hảo tâm. Khi nào thấy sự khó khăn — mà sự khó khăn đó cũng chưa hết hẳn — thì ông De Balestrin cũng tin ông Pérégilse giáp. Mà chính tôi, tôi cũng biết ông De Balestrin phải nhờ đến tay ông Pérégilse cứu-trợ mới ra được khỏi hẳn những nỗi khó khăn. Sự chết thảm thê đó ảnh-hưởng đến cái cơ quan đã yếu của tôi, khiến cho bệnh tình của tôi lại nặng. Chiều nào tôi lại cũng sốt, cũng nhức đầu, cũng hoảng hốt. Tôi ngủ không ngủ được, khó chịu tôi nhỏ thà rằng tôi đi chơi đêm trong rừng, qua nửa đêm lang thang trong dưới bụi cây, chỗ đích là để xem những sự bí-mật của cuộc sinh-hoạt loài cầm thú còn hơn là ở nhà ngủ sớm.

Một đêm kia, trước hôm rằm, tôi trèo lên một cây sên (Chêne) ngồi như cuối ngựa để quan sát cảnh vật trong giờ lâu. — Chỗ tôi ngồi rất vững chãi. Tôi ngồi khuất vào trong bụi lá, lòng tôi chan chứa những tư-tưởng vẩn vơ. Tôi tưởng tượng những cuộc ái-tình đầm thắm, những nỗi phiền-lưu dị-kỳ. Con gió mạn mác dịu dàng thoảng qua mặt, cảnh cây rung động quanh mình, xa xa có con đường trắng sáng như ban ngày ; cỏ mọc, chỗ ra chỗ vào, quanh co trong rừng rậm.

Tôi không biết tôi nghĩ vơ vẩn thế nào trong bao lâu. Chợt có tiếng nói thì thầm, tiếng chân dồn dập, khiến tôi giật mình tỉnh lại. Vừng trăng đã xế, gần giáp chân trời, tôi trông thấy hai bóng người đi qua con đường sáng tôi vừa nói đó. Ánh mặt trăng tuy đã tà, thế mà cũng đủ sáng cho tôi nhận được ra là ông bà De Balestrin.

Hai ông bà thình lình trong quãng rừng đó, xa nhà như vậy thật là trò phường chèo, bởi vậy tôi phải cố hết sức mới khỏi bật cười. Nhưng một lát sau, tôi phải mở sợ.

Thật thế, ông De Balestrin tay ôm một cái hòm khá nặng, đem để dưới thân dưới gốc cây sên, mà tôi đang ngồi trên. Đoạn rồi, bà vợ đưa cho ông chồng một cái cuốc, ông bì học đào đất. Tôi nhìn ông một cách ngạc nhiên, tò mò nhưng không có chút hỗ nghi nào ; đủ sự hành-động của ông lạ lùng như thế, tôi cũng không tưởng tượng được rằng có quan hệ với sự chết thảm hại và bất ưng của ông Pérégilse.

Thốt nhiên hai ý tưởng đó liên lạc với nhau mà xuất hiện cho tôi cái ý tưởng gớm ghê tới nỗi tôi run cầm cập xuýt nữa ngã đi mà ngã lăn từ trên cây xuống đất. Có thể cho được rằng ông De Balestrin là kẻ giết ông Pérégilse không ? Tôi không thể tin được. tôi cốức từ chối cái quyền kết luận trước khi biết rõ rằng ông đào gì ?

(Còn nữa)

Mộng-Lan dịch-thuật

VIỆC HANOI

Giá tiền điện-báo gửi đi các nước. — Các tiền điện-báo gửi đi các nước mà thu tại Đông-pháp thì kể từ ngày 1er Octobre 1922 trở đi sẽ nhân với 2, 25.

Việc Nam-án. — Nay đặt tại tỉnh lị Sơn-tây một Tòa-án đệ nhất cấp, 17 phố trong thành phố đều thuộc về quản hạt Tòa-án ấy cả.

Chức thẩm-phán tại Tòa-án ấy thì giao cho quan sung chức bởi thẩm dự khuyết tại Tòa-án đệ nhị cấp.

Chức lục-sự thì lấy ở trong những viên phụ-tá tại Tòa-án đệ nhị cấp mà ra.

Hai viên ấy sung chức thẩm phán và lục-sự tại Tòa-án đệ nhất cấp mà vẫn giữ nguyên cả chức cũ tại Tòa-án đệ nhị cấp.

Phái bộ Vân-nam. — Tối hôm qua các phái-viên Vân-nam ấn cơm tại dinh quanNguyên-soái Siere.Sáng hôm nay, cơm tại dinh quan Kiểm-sát Tài-chính Norès, và buổi tối thì cơm tại nhà ông quản-lý đường xe-lửa Vân nam là M. Chemin-Dapontès.

Ngày mai, cơm sáng tại phủ Toàn-quyền. Nghe đâu quan Toàn-quyền sẽ tặng các phái-viên mấy bức huân-chương

Sáng chủ-nhật thì quan ấy-viên bộ Ngoại-giao sẽ lên Long-châu thăm quan nguyên-soái Lục-vinh-Đình,đến mồng 5 lại trở về. Ngày chủ-nhật thì ba quan đại tá Trung-hoa sẽ về Vân-nam.

Việc thuyên chuyển các thư-ký ngạch tòa Sứ. — Hôm nọ bản báo đã đăng rằng quan Thống-sứ có tờ chu-tri thông tư cho các quan cai-trị đầu tỉnh, phàm các viên thư ký nào ở trong tỉnh đã được 5 năm là nên thuyên đi nơi khác, quan Thống-sứ định như vậy là sợ rằng một người mà cứ ở mãi trong một tỉnh thì lại sinh ra làm những việc không thuộc về bổn phận mình chăng. Nhưng nếu phải thi-hành đúng như cái nghị lý thì lại có một điều bất tiện khác, là khi một người thông thạo về một việc gì rồi mà lại đổi đi, thì người khác đến thay tất là lúng túng. Sau nữa thưa quan lớn, có Tổng trưởng quân công một bà lão và một cậu trẻ tuổi xin vào hầu, còn chờ lệnh quan lớn. Tự Minh giật mình nói :

Tổng trưởng-quân theo Nguyên-súy làm tiền phong, sao lại về đây, khá mau ra mở cửa thành. Tên quản vâng đi ra ; một lúc ba người vào, Tự-Minh nhìn kỹ thì ra mẹ và em, bèn cùng nhau kể lể nỗi gian nan, mừng quá đến nỗi phát khóc, một mình Tế-Văn đứng cũng phải ngậm ngùi, Tự-Minh mới phu-nhân và Tự-Vi vào trong thay áo, còn mình thì ngồi tiếp Tế-Văn, nước xong, Tự-Minh hỏi :

Tướng quân làm gì mà ngọ ngác thế ? Chẳng hay sao lại về đây, mà cũng lại với gia quyến nhà tôi,xin dạy cho hạ quan được rõ Tế-Văn bèn kể chuyện trước lại một lượt rồi lại nói ào ra cho Tự Minh đều thì mình bị 15 đều thương mà nói rằng :

Xin quan lớn thương cho tôi, nói đỡ đòn cho, không thì cái đầu tôi bẹp dơ phơ nây, sẽ phải cẩm trên đầu giáo. Tự-Minh nói :

Được, tôi cẩm tự ngài đã cho nhà tôi lấy phúc đoàn-tụ, vậy việc ấy tôi xin cố nói với Nguyên-súy cho, thế nào cũng không đến nỗi . . Nói xong, sai quân bày tiệc cho đánh vật làm vui. Lúc ăn tiệc, Tự-Minh bỏi Tự-Vi :

Giấy tư xin thăng thưởng. — Quan Thống-sứ vừa mới thông tư cho các quan Công-sứ rằng phàm các giấy tư xin thăng thưởng cho các hàng quan lại Annam thì phải để về phủ Thống-sứ trước ngày 15 Novembre 1922.

Việc Trung-úy Bernard và đội bốn Legros. — Tòa xét việc Trung-úy Bernard và đội bốn Legros luôn trong ba ngày, rồi kết án như sau này :

Trung-úy Bernard : hai năm tù án treo, 200 francs phạt và phải cách chức.

Đội-bốn Legros : 5 năm tội đồ, mất chức nhà binh và 5 năm biệt xứ.

Thi bằng Cao-đẳng Tiểu-học Tây. — Cái đầu bài thi Cao-đẳng tiểu-học Tây (Brevet Supérieur) nay đăng nốt như sau này :

Tiếng Annam

1o — Lệ cưới vợ của Annam có những lệ gì ? Mà mỗi lễ phải làm thế nào ?

2o — Bốn mùa là những mùa nào ? mùa nọ khác mùa kia thế nào ? những hoa quả mùa màng và công việc làm ăn của người nhà quê trong những mùa ấy khác nhau làm sao ?

3o - Tây hay nói : « đứt tay hay thuốc » là nghĩa làm sao ?

Vật-lý và vạn-vật học

Nam ban

1o — Définition et mesure de la chaleur spécifique d'un liquide. Résultats pour l'eau pure.

2o — Aimantation par le courant électrique. Electro-aimant. Citer ses principales applications.

Nữ ban

1o — Définition et mesure de la chaleur de fusion d'un corps.

2o — Champ magnétique terresire. Boussole de déclinaison.

Toán học

Nam ban

1o — Trouver tous les nombres entiers dont le carré a trois chiffres et est divisible par 12.

2o — On décrit une circonférence de rayon om. 15 en se servant d'un compas dont les branches ont chacune om. 15 de long. Le plan du compas reste constamment perpendiculaire au plan du papier. Evaluer : 1o — la surface décrite par chacune des branches ; 2o — le volume du solide compris entre ces surfaces et la feuille de papier.

Nữ ban

1o — Trouver 2 nombres ayant pour somme 220 et pour plus grand commun diviseur 20. Plusieurs solutions sont-elles possibles ?

2o — On escompte suivant la méthode commerciale (dite en dehors) à 5 o o deux billets payables en piastres ; le premier dans 110 jours, le deuxième dans 80 jours.

Calculer la valeur nominale de chaque billet, sachant que ces valeurs sont entre elles comme les nombres 7 et 8, la somme des escomptes étant 34 p. 80.

Việt Nam thanh-niên hội. — Đến ngày thứ sáu 6 Octobre hồi 9 giờ rưỡi sáng, hội Việt-Nam thanh-niên ở phố Vọng-đức sẽ làm đại lễ khánh-thành, có quan Thống-sứ Bắc-kỳ đến chứng-tọa.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

SỐ 51

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả : PHẠM-BÁ-CẨN

... Chân đi trượt một bước là một cái ngã. Thiên-tam-Bình mùa đao, xông ngựa đến, tên nỏ bắn như mưa. Tế Văn lại phải dong quân qua sông đi về trước mặt. Quân sĩ một ngày đi nhọc, bấy giờ không thể gượng được bị giặc bắn chết đầy đường. Tế Văn với kéo mau quân trốn vào rừng rậm. Quân giặc đuổi đánh, lấy hết lương cỏ, Tế-Văn dong quân chạy bán chết, trong núi đã hơi nói bốc lên đến chiều càng dữ, chỉ trong 10 bước là không trông rõ mặt người, trận gió rung cành, đầu khe rền nước dẫn ngờ là quân giặc đuổi theo, đến mỉ đêm, giống sao tuy có, nhưng đều bị ngọn núi ngăn cây đuổi bóng sáng vẻ mà không chọc xuống mặt đất, đi trong rừng tối ngã như giỏ mỏ. Tế-Văn bấy giờ nhớ đến nhời Nguyễn-súy dặn lúc nào, đến chết khiếp đi lúc ấy ; chạy đến sáng mệt quá, quãnh lại trông 500 quân mà chỉ còn 17 người theo sau. Tế-Văn vừa hết vùng tức, nỗi dựa gốc cây, bỗng thiêm thiếp ngủ. Một lúc lâu tỉnh dậy thì tỉnh đã đâu cả còn con ngựa cưỡi, cũng bỗng rưng không cành mà bay, một mình trơ trọi, trông bốn mặt thì đồi cây rậm cỏ, một sắc liêu giới, trong một chỗ rừng xa bỗng tỏa ra một đường khói nhạt, lửa cơ đốt ruột, đói đầu gối phải bò, bèn trông ngọn khói mà đi, một lúc đã đến thì ra một cái trại con có người ở, trước trại có sao, chung quanh có tí ruộng, quãnh lại phía sau thì trồng cây mới mọi, nghĩ mình không biết lại tới lối nào, liền lại cố bước đến gần nơi thì thấy đàng sau rừng trúc bóng chiều lấp lánh, thâm đạm vô cùng ; đi vào trong trại thì tương đãi mình tre, thú làm toàn đã khiến cho kẻ vấp chân nhỡ bước trong bể trần, phải thêm rõ rãi, trông xuống bếp thấy một bà lão đang ngồi thổi cơm. Thấy Tế-Văn vào, vội vàng hỏi :

Tướng-quân quả bộ đến đây, có việc gì, cho thân già này được rõ? Tế-Văn nói :

Tôi thua trận đến đây, xin cụ cho nhờ bữa cơm.

— Vâng, mấy khi phượng-hoàng đáo gia, nếu có lòng chiêu-đãi, xin biện lương cơm muối bữa ngài, mời ngài hãy tạm lên nhà nghỉ. Tế-Văn vâng lời, hai người lên trên nhà têm giầu rồi nước, song liền giờ xuống dưới nhà, Lê-Văn vừa tỉnh đặt lưng nằm thì thấy có người con gái gánh củi về, trên gánh khoác một con gà, và giắt một thanh đao, đi thẳng thẳng vào bếp, người coi bộ trai trẻ khỏe mạnh, Tế-Văn liền ngồi dậy, thì người tuổi trẻ đã thấy lên chào, ân nói rất lễ phép Tế-Văn cũng ân cần mà rằng :

Tôi là Tổng-lễ-Văn theo Nguyên-súy đi đánh giặc, vừa rồi nhân phá được Bạch-thông, tiên-phong Dương-tự-Minh phải lưu thủ, nên tôi thay chúc ấy, đi đâu liền Quảng-yên, chẳng may trúng kế trốn đến đây. lúc nãy đã nói với Tôn-tử rồi Người tuổi trẻ đáp :

Tôi cũng là tránh loạn lên đây, trăng này nguyên trước của một bà lão người Thổ. Tôi cũng mẹ tôi nhân vào đây nương tựa, khi bà ấy chết, tôi liền ở chôn nhờ, người tiên phong lưu thủ ở Bạch-thông, có phải con quan Lưu-thủ Phú-lương khi trước không ? nếu phải, thì tôi lức là em ruột tên là Tự-Vi đây, lúc trước anh em lưu lạc, một bóng phương trời, không biết làm gì mà được chức ấy ? Tế-Văn nói :

Thật a, phải, chính Tự-Minh, ôi! giời ôi ! cậu Tự-Vi, thế mà ta không biết. Tự-Minh đầu quân được nhiều công nên làm nên chức ấy đấy, vì có tài ba ơ lược, mà Bạch-thông là nơi xung-yếu, vậy nên tất phải để tôn huynh lưu thủ mới xong. Nguyên súy yên tôn huynh lắm, chuyến này về thế nào cũng phải nhờ tôn-huynh xin lỗi hộ, vậy mời Thái - phu-nhân cùng cậu cùng về cho vui chân, Tự-Vi nói :

Vâng. Nói thế rồi xuống bếp nói chuyện với mẹ. Một lúc đồi đèn dọn cơm lên nhà, dưới bóng đèn tỏ mờ, Tự-Vi cùng Tế-Văn ngồi ăn uống, Tự-Vi mừng quá, chẳng thiết gì ăn. Còn Tế-Văn đương lúc đói dồn, nên cứ bát và miếng một, ăn rất là nhanh, trông thấy mà thích mắt. Cơm xong nâm ngồi, bốn bề chung một bóng giăng sáng, bơi nước bốc trông chung quanh mù mịt, riêng ai vấn vít lòng ta. Đêm đông gió lũng như tờ, dịp may mãi đến bây giờ thấy đây, mà đã những ngày . . .

CHƯƠNG THỨ HAI MƯƠI TÁM

Phố xá bơ xờ, cháy dở lành dở, nhân dân vừa mới trải qua binh lửa đều chúng nhau sang sửa cửa nhà, trong thành Bạch-thông bấy giờ chỉ có chốn công đường là không bộn. Sáng sớm, 3 hồi trống dứt nhà lại vào hầu, Tự-Minh cũng ra ngồi trên sập,đương cùng nhau bàn chuyện mới rồi, bỗng có một tên linh cảnh cử a thành vào bẩm rằng :

Tả từ lúc Phá-lương thất hãm, nhỡ ra trốn lại bị quan quân bắt ngồi ngục ở Bạch-thông hai lần, độ nọ lên về thăm nhà, thì thấy vắng cả ; ta mỗi lúc nhớ đến thân-phụ ở trong thiên-lao thì lại nhớ có người bầm vào ruột, vừa rồi Nguyên-súy đã tư về kinh, chắc đã được khỉ-phục, hôm nay lại gặp được mẹ cùng em, rất lấy làm vui vẻ ; cũng hay từ lúc lưu lạc, mẹ cùng em cảnh buồng thế nào, thật ta trông thấy em mà phải thẹn mặt. Tự-Vi nói :

Đương lúc anh chống với giặc thì em phải dắt mẹ trốn đi, hơ vơ mấy ngày thì ra đã đến nơi rừng xanh núi đỏ, em hèn phải vào nhà người dân bà thổ làm tạm nuôi mẹ, chân mềm tay yếu, được mấy hôm xương nhức như rần ; may được người chủ nhà thương, công việc cũng không đến trách, tự khi ba tư ly thổ, em hèn nỗi nghiệp làm ăn, vì bà tà không có con gái mà họ hàng thì xa cách, tháng lụn ngày qua, cũng không có ai gì đáng kể ; nhân dịp Tổng-tướng-quân đi đến, được tin anh, em vội gió về, em chỉ trông mấy trời hèo dạt, không bao giờ lại thấy nhau, bây giờ mở mắt còn ngỡ chiêm bao, anh tưởng cũng thế.

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ
VỎ KÈN
BẢO HÀNH 5 NĂM
Máy tốt tốt hạng
Có cả vòng đeo tay bằng giá rất đẹp
Mọi đồ kim cổ chất đá quang, đề xem giá bao nhiêu
Giá. . . . . 5 $ 75
Bán ở HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2009

Một dịp tốt. — Muốn bán lại : 1 glyphoscope richard 45 + 107, còn tốt, có 6 chassis và déclencleur ; chụp dễ lắm.

1 jumelle stéréoscope, là thứ ống dòm để xem những ảnh để chụp bằng glyphoscope trên kia, coi lớn bằng thật.

1 chassis transposeur để in kính đó.

Tất cả để lại 15 đồng, tiền cước người mua chịu ; viết thư hỏi M. Ng-Triệu ở Phú-quốc (Cochinchine).

3338

Hỏi kẻ phải đau

Hãy hỏi các người Nam Việt phải đau nguy, phải nghỉ làm, phải đau khi quần mà đã chữa thuốc không phải dương, bước là đã không chữa chết nhe cả nay hỏi những người phải đau khi quần đã khỏi nhiều, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỏi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một dòi người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không được sống. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì cứu bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bào-chế MONTÈS số 5 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 bảo. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì tỳ ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0 $ 90

Vin Tonique Tonklnois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dạ dày và cỡ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) lẽ chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 6 $ 65 đến 9 $ 70
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROSIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS
Thuốc (mau-bổ) bổ huyết
Mỗi chai phần tư lít. 1 $ 00
Một lít. . . . . 3 $ 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT
Simple et crésoté. Dầu cá viên hạng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rất nhiều nước nóng và ở người cho nóng đến thì phải trong 24 giờ là khỏi.

Bán chỉ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Cuộc Đấu-xảo Canh nông. — Hội-đồng tổ chức cuộc Đấu-xảo Canh-nông thường niên đã họp lại phủ Thống-sứ ngày hôm qua để bàn định công việc đấu-xảo cuối năm nay :

Đến dự hội có MM. Poulin, quan cai-trị hạng nhất, chánh Hội-đồng ; Tricard, thủ hiến sở Thú-y Đông-Pháp ; Marius Borel, hội-trưởng phòng Canh-nông ; Brasseur, chánh sở Canh-nông và Thương-mại Bắc-kỳ ; Baron, chủ-sự sở Thú-y Bắc-kỳ ; Chanderon, thanh-tra thú-y toàn Đông-dương.

Xin kiếu : Quan bác-sĩ Leroy des Barres.

Hội-đồng đã định đến ngày thứ năm 14 Décembre thì mở cuộc đấu-xảo nghĩa là giữa kỳ Hội chợ.

Các nhà dùng vào việc đấu-xảo Canh nông thì nay mai sẽ nửa sang lại.

Chương-trình cũng tương tự như năm ngoái, chỉ đổi có vài điều mà thôi.

Chương-trình lấy nay mai sẽ tuyên bố cho công-chúng biết.

Ai muốn hỏi-hạn điều gì thì cứ viết giấy đến ông thư-ký tòa Đấu-xảo canh-nông ở đường Gambetta số 27 Hanoi.

Âu-trí-viên. — Số tiền hội Khai-trí quyên được từ ngày 25 đến 29 Septembre đã mở các Âu-trí-viên được như sau này :

M. Khánh-Ván.	2 tá khăn
Mmes Trương-qui-Bình .	3 p.00
Veuve Nguyễn-Liên	5 , 00
Đào-huống-Mai. . .	5 , 00
Đỗ Thanh-trí. . . .	5 , 00
Đồng-Thuận	5 , 00
Leroy	5 , 00

Ngạch các quan cai-trị — M. Fouque, quan cai-trị hạng ba tòng sự tại Trung-kỳ nay ở Pháp sang thi có nghị bổ vào phủ Toàn-quyền.

Ngạch tham-tá. — M. Trần-x-La, phó quản đội Công binh, có bằng tốt nghiệp chuyên môn thi được bổ tham tá hạng năm ngạch các tòa Sứ Bắc-kỳ.

Ngạch thừa-phái — M. Ng-sĩ-Bôi, thừa phái hạng năm ở Hà-giang được nghỉ ba tháng nữa lương tại Thanh-sơn (Bắc-ninh).

M. Ng-bá-Quán, thừa-phái hạng tư ở Cao-bằng nay đổi đi Hà-giang.

M. Ng-ngọc-Soang, thừa-phái hạng năm châu Sơn-dương (Tuyên-quang) nay đổi đi Lạng-sơn.

M. Vũ-tá-Tiêu, thừa-phái hạng năm ở Hà-đông nay đổi đi Sơn-dương (Tuyên-quang) thay M. Ng ngọc-Soang đổi đi nơi khác.

M. Hà-ngọc-Sao, thừa phái hạng tư ở Kiến an nay đổi đi Hà-nam.

Quan bác-sĩ Coppin. — Quan bác-sĩ Coppin trước ở phủ Bobillot cạnh trường Y-viện Hanoi, nay mới dọn lại phố Sông-tô lịch số 18.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xét những việc sau này :

Án bỏ đi không xét. — Tòa Thượng-thẩm bỏ không xét hai cái án vì đề quá hạn rồi mới chống lại :

Tên Vũ-văn-Khỏ phải tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt 1 năm tù 3 năm quản thúc và 40 đồng tiền bồi thường và tên Bùi v-Nuôi phải 6 tháng tù về tội ăn trộm.

Tên Bồ-đức-Các phải tòa Nam án tỉnh Hưng-yên phạt 5 đồng tiền phạt và 5 đồng tiền bồi thường về tội hành hung.

Án mạng. — Tên Phạm-khắc Trọng thông đồng với hai đứa em họ là tên Ng-đình-Lục và Ng-đình-Truyền giết người kế mẫu của người vợ rồi đem vứt xác xuống sông để chực chiếm lấy gia-tài của bố vợ để lại. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt tên Trọng, tên Lục và tên Truyền khỏi sai chung thân. Tòa Thượng-thẩm y án.

Án cắp ra mặt. — Tên Nguyễn-văn-Khuê, Ng-văn-Qui và Vương-Lập ăn cắp mấy con lợn của lái lợn rồi lại đến bảo rằng đưa cho chúng 50 đồng thì chúng cho chuộc. Đến lúc quan xét việc ấy thì tên Phạm-thị-Nghi, Ng-thị-Tân lại làm chứng gian để gỡ tội cho bọn kẻ cắp ấy. Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Khuê 4 năm tù, tên Qui, tên Lập mỗi tên 2 năm tù, tên Nghi và thị Tân mỗi thị 10 đồng và bắt tất cả tội nhân phải bồi 10 đồng cho người bị mất cắp. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Khuê xuống một năm, tên Qui, tên Lập mỗi tên xuống 6 tháng tù. Còn thì y như án tỉnh làm.

Hành hung tại đình sở. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-đức-Lạn 3 tháng tù tên Trần-văn-Tiên và Trần-đức-Huy mỗi tên một tháng tù về tội đánh một người làng tên là Cẩm tại đình sở bị thương. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Lạn xuống 1 tháng tù, tên Tiên và tên Huy mỗi tên xuống 5 đồng.

Án cắn tà tại được ngồi tù. — Tên Ng-đăng-Huyên là cai lính cơ về tên Lê-Đắc là lính cơ đem tù đi làm khi giải về ăn tiền của tù rồi cho họ đem điếm thuốc lào quà bánh cùng thuốc phiện vào nhà phu, tòa Nam-án tỉnh Thái-bình phạt tên Huyên và tên Đắc mỗi tên 2 tháng tù, tòa Thượng-thẩm y án.

Kỳ-mục hành hung. — Giữa hôm mồng 1 tết đang độ tên Phạm-nguyên-Nhã là kỳ mục quyền lý-trưởng trong làng, nghe thấy tiếng một người làng kêu mất gà chửi rầm đưa nào ăn cắp liền đến bẻ rồi đánh. Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Nhã 5 tháng tù 10 đồng, tòa Thượng thẩm giảm phạt xuống 3 đồng.

Án cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Hà-đông phạt tên Ng-đăng Bang và tên Lê-v-Thụ mỗi tên 10 năm khổ sai về tội ăn cướp, Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Bang xuống 5 năm khổ sai.

Chực ăn cướp. — Tòa Nam-án tỉnh Bắc-giang phạt tên Đặng-đình-Trọng, Đỗ-đức Toán Dương-nguyên Viên và Dương-nguyên-Biên mỗi tên 5 năm khổ sai về tội chực ăn cướp. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Toán lên 8 năm khổ sai và y án phạt những tên khác

Ăn cắp và hành-hung. Tòa Nam-án tỉnh Hà nam phạt tên Thiện-v-Ninh 2 tháng tù, tên Thiện,v-Vo,văn Trương, văn Thọ mỗi tên một tháng tù về tội ăn cắp và hành hung và bắt phải bồi 3 đồng cho sự chủ Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên Ninh xuống 1 tháng tù, tên Trương và tên Thọ mỗi tên xuống 5 đồng và y án phạt tên Vo.

Án cắp — Tòa Thượng-thẩm y án tòa Nam-án tỉnh Hải-dương thu cho tên Ng-v-Vũ bị thu về việc ăn cắp vì không đủ chứng cớ.

Án cai-trị. — Đến ngày thứ tư 4 Octobre, hồi 8 giờ sáng, Tòa án cai-trị sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm Hanoi. Trong các việc xét thì có :

Việc mấy hiệu buôn của người Pháp xin giảm thuế môn-bài,

Việc công ty dầu-hỏa ở Qui-nhơn và M. Lê-văn Nhân cũng ở Qui-nhơn xin giảm thuế môn-bài.

Việc chú Tchong-nim-Tchou tức Tching-thai-Lai xin giảm thuế thân.

Việc công ty dầu-hỏa ở Đông-ba (Huế) xin giảm thuế môn-bài.

Việc M. Lê qui-Chấn kiện chánh-phủ Bắc-kỳ.

Việc M. Bạch-thái-Bưởi kiện chánh-phủ Bắc-kỳ.

Việc M, Brossard kiện chánh-phủ Bắc-kỳ

Việc MM. D'Argence Guerlian và Pradère xin giảm thuế thân.

Việc M. Ng-văn-Sự xin giảm thuế môn-bài.

Việc M. Dely Maurice xin giảm thuế thân.

Việc công-ty xe-điện, công-ty máy đèn, công-ty nước đá, M. Daurelle xin giảm thuế môn-bài.

Việc M. Vĩnh-thịnh kiện chánh-phủ Đông-pháp.

Việc M. Phạm-đình-Qui kiện chánh-phủ Đông-pháp.

Lại một đám nữa. — Nhân việc đám xóc-đĩa bị bắt mà bản báo đăng trong số báo ngày hôm qua, ông Lý Văn-hồ có cho bản báo biết rằng đám xóc-đĩa ấy không phải là ở làng ông, nhưng ở làng Pháp-hoa về bộ thất, vậy bản quán cải chính lại cho đúng.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Kỳ thi tuyển học-sinh vào trường Kỹ-nghệ — Kỳ thi tuyển học-trò vào trường Kỹ-nghệ Haiphong, bắt đầu từ sáng hôm 25 Septembre, đơn xin thi có 125 lá, mà số người đến thi có 82, trong số ấy 13 cậu có bằng Sơ-học tốt-nghiệp.

Ngày 25 học-trò thi viết, chiều 26 có 60 cậu chực vào vấn-đáp.

Chiều hôm 27, vấn-đáp xong, được 50 cậu trúng tuyển, xin kể thứ tự trên dưới như sau này :

MM. Nguyễn-mạnh-Hợp, Đặng-xuân-Nhung, Đinh-Nghi, Lê-đình-Thai, Trần-Quynh, Siquerra. Ng xuân-Mẫn, Trần-v-Nhân, Đặng-vu-Miên, Tôn-gia-Chung, Trần-đạo-Bích, Phạm-văn-Hoàn, Hà-đăng-Hào, Mai-trong-Ôn, Mariani, Ng-đình-Quy, Du-khắc-Chiêm, Ng-hữu-Thăng, Phạm-văn-Lam, Ng-hữu-Long, Nguyễn-đăng-Quỳnh, Trébaol, Lê-quy-Niêm, Ng-trọng-Ngôi, Ng-v-Thanh tức Thinh, Trần-duy-Ngô, Đỗ-hữu-hải, Ng-đục-Quát, Bùi-đình-Trác, Ng-văn-Ngọc Hoàng-đình Lâm, Trần-Hanh, Trần-xuân-Nghinh, Lương-đức-Phác, Lê-v-Hiền, Ng-v-Toàn, Charles Patard, Đặng-v-Côn, Ngô-thế-Dân, Ng-xuân-Bảm, Đặng-đình-Thang, Đa-trí-Lương, Trần-tấn-Văn tức Bang, Ng-Quỳnh, Ng-v-Thi, Lê-v-Yên, Phạm v-Long, Kiều-ngọc-Phan, Hoàn-Thuận, Lê-trọng-Lương.

HÀ-ĐÔNG

Biết bao giờ mới cải-lương ? — Chung quanh các dân-sự, đã thấy nhiều làng thờ đặt cải-lương. trông thấy cái thành hiệu tốt đẹp của người, mà ta sẵn lòng hâm mộ. Ngoảnh lại trông dân Thôn-Thọ, xã Yên-thái tỉ, thuộc huyện Hoàn-long, gần kề nơi đế-đô tiếp thụ thanh giáo có lẽ mau hơn các làng khác, như thế tưởng dân sự tiến hóa từ bao giờ rồi thì phải, thế mà có việc cải-lương đến nay là bốn lần tổ-chức mà vẫn không thành. Sự tình như vậy, có đáng nên buồn cho dân Thôn Thọ ta lắm không ?

Cuộc lạc-quyên Âu-trí-viên

Hỡi đồng-bào ! Đàn con Âu-trĩ là đàn con chung một họ nhà Hồng, tức là đàn con chung trong xã-hội. Ôi ! đàn con Âu-trĩ kia, mà phải nghèo khổ bỏ liều, trách-nhiệm ấy nào phải riêng một mình ai ; đàn con Âu-trĩ kia, mà được manh mẽ sáng khôn, hạnh-phúc ấy cũng là hạnh-phúc chung trong xã-hội ; đồng-bào ta, ai là chẳng sẵn lòng từ-ái, giúp của, giúp công, mong lao phúc cho cuộc Âu-trĩ-viện. Nay hội Khai-trí-tiến-đức mở ra một cuộc lạc-quyên suốt cả trong nước là một cuộc vĩnh-viễn mãi mãi về sau. Kể bắt đầu từ tháng chín tây này trở đi, qui-ông qui-bà, hằng-tâm hằng-sản, có lòng thương đến đàn âu-trĩ ở chốn thôn-quê, kẻ ít người nhiều, ai muốn giúp vào việc công-đức này, kể trước người sau, lúc nào cũng được.

Hỡi đồng-bào ! làm phúc nào bằng việc làm phúc này, xưa nay các bà vẫn sẵn lòng từ-bi phúc-đức, nay các bà bá lại chẳng lạc-quyên ít nhiều để tạo-phúc cho lũ con trẻ trong Âu-trĩ-viện hay sao ? các bà mở lòng công-đức thực là phúc-đồng hà-sa !

Hỡi các ông ! giàu có dư tiền dư của, bá lại chẳng nghĩ thương đến nỗi giống mà giúp đỡ cho ư ? các ông lạc-quyên Âu-trĩ-viện tức là để phúc lại mai sau cho con cháu.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên đa-thiểu thế nào, xin cứ gởi về cho ông Tổng-thủ-quĩ hội Khai-trí-tiến-đức là ông Lê-Văn-Phúc, Đông-kinh ấn-quán, số 82 phố hàng Gai, Hà-nội.

Chư ông chư bà có lòng lạc-quyên số tiền bao nhiêu cũng là phương danh qui-tính sẽ theo thứ-tự đăng lên *Nam-Phong* tạp-chí ; *Nam-Phong* lại đăng rõ cả số tiền ấy đem cấp cho những Âu-trĩ-viện làng nào. Như thế thì *Nam-Phong* tạp-chí lập thành ra một cái biểu chi-thu cho Âu-trĩ-viện, để cho mười mắt đều trông, mười tay đều trỏ, những tiền làm phúc, không sai-suyễn đi đâu chút nào.

Cuộc lạc-quyên này, ngài nào lạc-quyên bằng tiền-bạc hoặc bằng trái-phiếu Đại-Pháp và Đông-Pháp, bản- hội đều nhận cả.

Hội Khai-trí-tiến-đức đinh ninh rằng các bảo-mẫu phải dạy trẻ con đọc những bài ca và thơ mà hội sẽ đặt để ca-tụng công đức các nhà từ-thiện đã giúp vào công cuộc Âu-trĩ-viện.

Hội sẽ nhân tết Trung-Thu mà đặt một tiết kỷ-niệm các công đức ấy. Những trẻ-con ở Âu-trĩ-viện đọc các bài ca-tụng ấy thì công đức các bậc ân-nhân bằn thấu đến qui-thần.

Vậy các ông các bà nên quyên tiền giúp vào Âu-trĩ-viện để được hạnh phúc.

Trẻ con bên Giáo cũng sẽ được phép Nhà-chung cho cầu-nguyện các nhà từ-thiện theo đạo Thiên-chúa.

KHAI-TRÍ-TIẾN-ĐỨC

Hôm 21 ! septembre mới đây các dân anh trong làng họp hội-đồng tổ-chức việc cải-lương, thấy vậy ai nấy đều mừng vì cho xem cái điều lệ cải-lương mà mỉ mẻ cả các ông sẽ thi hành. Ngóng mỗi chờ hoài, đến khi kết-quả cuộc hội-đồng, chẳng thấy bàn ai chán ; hội, ai tộc-biểu đề làm công việc cải-lương, rất lại chỉ thấy bàn một tên khán-thủ ! ! !

Ôi ! Thôn-Thọ quả không cải-lương được ru ? Tí ôn Thọ không có người dân anh nào có lòng nhiệt-thành cải-lương ru ? Bốn chữ vàng « Mỹ-tục khả-phong » của Triều-đình xưa đã ban cho kia, nào phải là dân làng điêu bạc. Sở dĩ khó khăn như thế là chỉ vì các ông dân anh chưa ai chịu đem công tâm mà thu xếp đấy thôi. Hiện nay trong làng dân em không có học hành, phần nhiều giốt nát, gia đĩ lại hay chơi bời lêu lổng, ít nghề làm ăn. Trông cái hiện-tượng dân làng như thế, kẻ làm mái nóc, nỡ nào sao những cảnh dành Việt ta mong rằng dân làng sẽ chọn những người có kiến thức ra tổ chức việc cải-lương, thì lo gì còn có những cái tệ như kia, mà chẳng có ngày thịnh vượng.

T. H. lai cảo

Việc Nam-kỳ

SAIGON

Thất cổ. — Hôm nọ, tại đường d'Espagne có người Khách Sơn-đông lại tiệm thuốc phiện hút 3 các rồi qua đấy phố lang cắt, vào chỗ kín tuất cổ mà chết. Chưa rõ sự nỗi đọc bởi đâu.

Bọn đi đòi tiền rủ nhau trốn hết. — Hôm rày đây, nếu tính lại những người đi đòi tiền, lấy tiền bạc chủ rồi trốn đi, cũng bộn rồi. Nay lại có M. Kwang-Hung chủ nhà hàng Seng-Tech ở đường Catinat đến thưa tên đi đòi tiền của người là Kim-v-Ri cũng trốn.

Vẫn biết đem mai mỏi đi đòi tiền, buổi lấy nó phải giao cho chủ 1,000 đồng bạc cần một nhà kia trả, và lại tiền chỗ nầy chỗ nọ cộng chừng 600 đồng nữa ; thế mà nó chẳng có giao xu nào, nó đi mất. Chắc là biện giờ tên Kim-v-Ri trốn lại Chợ-lớn.

Thật là cơ gian. — Hôm nọ ở đường mé sông quận thứ nhứt, mới xảy ra một đám lội đua rất kịch liệt. Vẫn có hai tên tù-nhơn tên là Ng-Giai và Ng-v- rương ở Lục-tỉnh giải về Saigon vì tội ăn trộm và đâm chém. Hai tên ấy bỏ ông rồi chạy. tên Giai thì lội xuống sông thì bị mấy người lính tuần sông thêm có mạch-lộ phụ lực lội theo bắt được, còn tên Trương thì chạy ngã kí ác bị người lính gác lon-ton lại bắt chạy theo cũng bắt được lối đường Vannier.

BÁO CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mới ra mục này, để đăng những tin bá-cáo có việc riêng, giá đăng bảo thì tùy việc, đã có thì lý. Phàm những việc đăng ở mục này, ai bị tin, người ấy nhận trách-nhiệm, chứ bản quán không hỏi tới việc hư thực nào cả.

HỘI TIN-LÀNH

Đến tối chủ-nhựt nay, hồi tám giờ, ở tại nhà thờ Ngõ Trạm, ông Mục-sư sẽ giảng về một sự-tích lạ ở sách Sang-Thế-Ký trong Kinh-Thánh, là : « Ông Hê-nóc đồng đi cùng Đức Chúa Trời, rồi sau mất-biệt tông-tích, vì Đức Chúa Trời tiếp người lên. »

1. *Tinh-hình về đời ông Hê-nóc.*
2. *Nhân-cách ông Hê-nóc.*
3. *Chúa thưởng ông Hê-nóc.*

Xin mời các ngài đến nghe giảng

2009 **Hội Tin-lành cẩn-cáo.**

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui-khách xem báo thấy có đăng các bản-hiệu đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài tin rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bộ ba chương-thư » ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
84, Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 祭

Tối thứ sáu
HẠNH-NGUYỆN CÔNG HÔ
Tối thứ bảy :
TAM VỊ THÁNH-MẪU
ĐỀN CÔN

Vui nhất cảnh quần-tiên bàn-đào hội gần. Thâm nhất hồi bà bà phải đâu thai.

Tối chủ-nhật :
SONG SINH QUI-TỬ

Đức nàng thăng sớ, ông Lưu-nguyên-Phò số không có con, thế mà chỉ vì tu nhân tích đức nên 70 tuổi lại sinh hai đứa con giai.

Tối thứ hai :
LƯỠNG THỂ NHÂN DUYÊN
Tối thứ ba :
LIỆT-PHỤ TUYỆT OAN

Thảm nhất hồi nàng Dương thị nhỏ chồng, đem tượng truyền thần cứa chồng ra vườn than khóc.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 27 Septembre đến thứ ba 3 Octobre 1922

TUẦN LỄ ĐẠI-HỘI

Ba buổi ban ngày thứ năm, thứ chủ nhật chớp tỉ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

NHỮNG ĐỨA TRẺ SINH-SẢN

«CON PHƯỢNG MẤT CON »

Bài III

Nghỉ

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

CÁI QUYỀN NGƯỜI TA ĐƯỢC HƯỞNG HẠNH-PHÚC

(Hài kịch rất lý thú, chia làm 6 hồi

Hồi I, II và III

Đến tháng 10 tây này sẽ chớp MỘT PHIM ẢNH TUYỆT-TÁC CỦA NGHỆ ẢNH ĐẠI-PHÁP

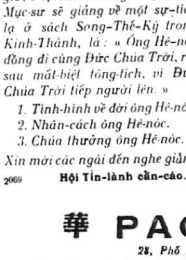
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nếu hết qui-hạn nào mua thì gửi tiền cho ; hễ không có tiền gửi thời giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Bản báo thì tính rất vừa hoãn nhưng một tháng thì trở đi cho quen.

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
號八十路門街蒲行內河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, mật hoè cùng nhân, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà đi mua cho ít nhiều mặc lòng, khất lượt đổi đãi, tính giá thật rẻ.

Cũng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu cũ, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, họ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì phàng tới lại xin bẻ cứa làm cho các qui-khách mãy-ý mới nghe.

Tải Miễn Phí Bộ Sưu Tập Hơn 1000 Font Chữ Đẹp Nhất Thế Giới Tại Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ fonts của Cornell

Gương soi

Rất đẹp, rất khéo, rất rẻ

Có nhiều thứ nhờn nhờ ; mặt phẳng và nổi cạnh; thứ nào cũng có khung chạm, thiếp vàng.

Xin quí khách đến hiệu

QUẢNG - HƯNG - LONG

Số 79, Phố hàng Bồ, Hanoi

MAU MAU KẺO HẾT

THUỐC LAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Bệnh tạo máu kém sức, yếu đuối, đều là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm ngay giữ hay lo nghĩ nhiều. Rồi làm cho kém sản chất huyết đi mà chính chất huyết lấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bồi bổ ngay vào chất huyết. Muốn bồi bổ cho chất huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa công khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xấu mầu, hao mòn sau khi mới khỏi bệnh giấp, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chất huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đàn bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay sức khỏe.

Các ông bác-sĩ đều nói thuốc này là một thứ thuốc rất tốt đã chữa khỏi bổ cả hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng thuốc-phế lớn đều có bán cả.

2056

HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lúc ghê mình, những lúc thổ hồng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng awee tiểu-tiện đục của các người là điều tại rong máu có nhiều cặn. Còn về phần đàn-bà thì nao kinh-nguyệt không đều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng vì một cớ ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất lại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc lào, lở ra các chàng má bệnh Giang-mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

CHEVEUX

Petrole HAHN

DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẠO HẠNG :

Dùng nó sạch dầu — Mượt tóc

Tốt tóc ra — Hết gầu

Các quí-khách đến thọ hai xin cứ đeo vào thức dấu này

Chai thật đẹp. . . . 14 fr. 50

Chai lớn . . . . . 6 . 00

Chai nhỏ . . . . . 3 . 75

Mua sáu chai thì được giá hạ

BÁN TẠI :

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

(Nhà Gô-đa cũ)

Trên gác có bày đồ chơi

2074

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bán-quán xin các ngài mua hộ khi có viết gì viết thư đại hiệu bán-quán, thì xin biết rõ số in ở tờ giấy gói hộ, hoặc in giấy nhỏ bỏ-quán cũ giấy quán ấy, để cho người thu đỡ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên vẫn tắt, hoặc thêm quá, không ai đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ở mà tới lắm.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện

SOLUTION R. HOLBE

3 $ 80 một chai

Theo loài một ve. Muốn dùng thuốc nay phải viên đơn đeo-tờ người Pháp thì mấy cũ sẽ mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ-thực, kém ăn-ngủ, mất mát không dùng thuốc nay hay.

Mấy thứ hàng-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước dùng để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho gió SIROP PECTORAL đặc-biệt ho gió mất

Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc cachets ni-iyrétiques ou chai thuốc bismuthiques của Bác-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc nay đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị bệnh đàn-bà con. Kinh-nguyệt không đều, hay ra khí hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau lưng, sưng thuốc này thì sẽ mau hết, lại mau tốt tươi mình đi hẳn lên.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure

Bán cuốn và bán lẻ hộp kín

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC DẺ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai, bổ-ki mai hay cả. Dùng thuốc trị tất thì sau nàng thuốc nào cho tốt nọc! Dùng thuốc nào chỉ cũng đều phải uống thuốc nay thì mấy cuốc khỏi hẳn, được! Thuốc nay rất hay, rất quí, những bệnh gì đến sự sinh dục, lại bổ cho người, và trị bệnh.

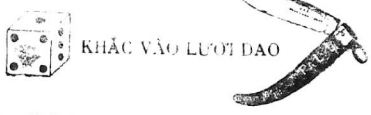
Muốn dùng thuốc nay trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1/2 lít, giá có 3 $ 50 mà thôi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM »

Hà-nội, ở phố Hàng Trống.

Chỉ-dẫn, [illegible] nào cũng có bản đủ làm giờ sáng.

CÓ THẤY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hạng tốt, mà dùng nó thì thực là bền

PACHOD Frères & Cie LYON

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy

Đủ các cách tiện lợi và lịch-sự theo tối ấn ở của người Âu-châu

Bản-quán thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đông xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Beaucher, Hanoi mới có hàng bơm Pháp sang thời [illegible] thì xin báo cho xe này

		Trước kia	Bây giờ
Thuốc xe cao su	mỗi chiếc	25 $ 00	14 $ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	12 00	7 00
Hay hoàn cả mặt bốc	— tram	12 00	4 00
Dịp tây	— đôi	15 00	8 00
Vải cả chông rằng [illegible] 20	— mươi	3 20	2 80
Vải đi được tựa	— mươi	3 00	2 50
Lốp Michelin	— cái	15 00	12 00
Ruột Michelin	— đôi	6 00	4 80

Cần nhiều thợ bằng nứa chúng có [illegible] giá, nhược điểm bạc rường dưới 7 francs thì lại tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : **PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI**

Số 7, cạnh trường Y-viện — Giây nói số 73.

2003

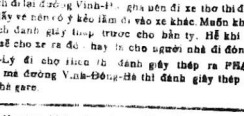
NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN PHI

ĐƯỜNG TIÊN LỮ CHỢ MIẾU

Ở đường Yên-Lạc chạy sáng 8 giờ rưỡi sáng rau chuyển xe lên tận nhà ở Bến-thủy về Vĩnh ra.

Ở Chợ-Mới : Phố Qui đi rồi lại quay đến Yên-Lạc rồi Yên-Lạc chạy sáng 8 giờ rưỡi sáng rau chuyển xe lên về Vĩnh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VĨNH VỀ HUẾ

Ở VĨNH đi hai 4 giờ sáng đến Đông-Hà rồi lấy chuyến ra lửa vào Huế

Ở ĐÔNG HÀ ra hai 8 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa tha nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và hành-khách ở ga Yên-Lạc về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lạc. Ở Phủ-Qui có 3 phiên chợ Hễ ai buôn bán nặng nề gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các quí-khách đi lại đường Vĩnh-Yên, ông muốn đi xe thơ thì được cần thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin hiệt quí khách đánh giây thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đó hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lạc đi chợ Miếu thì đánh giây thép về **PHẠM-VĂN-PHI** Yên-Lạc gare; — mà đường Vĩnh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho **PHẠM-VĂN-PHI** Đông-hà gare.

2012

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haïg-Haiphong

NÊN CẦN THẬN Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người nhà quê mạo trỏ đem ra nhử đủ các đồ làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bắn giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhà hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhẹ bằng

Vậy nếu quí khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nếu cần thật để bón phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhẹ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nên ai biết được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi đã thưởng 20$00

GIÁ PHỐT PHÁT. Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

29$00	một tấn (le tonne de 1000 kilos) hiệu « PE. 18.26 »
26 , 00	— — hiệu « PE. 5 »
20 00	— — hiệu « PE. E »

Phốt phát hiệu « PE. 18-26 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PE. 5 » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhẹ hơn bột phốt-phát hiệu « PE 18-26 ».

Phốt phát hiệu « PE. E » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PE. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có nhẹ lắm mấy thứ bột Potasse, Bột-lạt, ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PE. E » này mà bỏ vào cây thì được lắm. Legumes nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi một mẫu vải bón hết là 400 cân tây vải trước năm mười ngày rồi cấy cũng được hay cấy trước năm mười ngày rồi vải phốt-phát cũng được

MUA LẤY BAO KHÔNG. Bao rác không (sac en jute vide) hãy còn lành lặn mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào cắt (0$10). Nào bao rách và nơi thông thì chúng tôi không nhận nữa

Các quí khách cần hỏi xin điều gì nữa thì [illegible] ở tại nhà máy ở Hạ-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giây đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay.

2034

N° 197

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỐ-MỤC *dịch thuật*

Lệ-minh-đường nói :

— Mà tôi ra tiếp-kiến nàng, cũng chẳng hề chi.

Nói xong, liền đứng dậy thẳng-thỉnh bước ra. Nữ tỳ chạy ra trước mà báo rằng :

— Quan thừa-tướng đã ra đó !

Nàng *Tố-hoa* và *Lưu-giên-ngọc* đều đứng dậy cả. Bỗng thấy *Lệ-minh-đường* vén cửa màn bước ra. *Lưu-giên ngọc* liếc trông, thấy *Lệ-minh-đường* nói mặt tươi hơn-hơn như đón hải đường có đợm hơi mưa. Hình-dung yểu điệu, hai mắt sáng quắc. Mình mặc áo lam, chân đi giầy điều, thắng-thỉnh bước ra.

Lưu-giên-ngọc kinh-hãi, vội vàng qui xuống mà rằng :

— Tiện-thiếp là *Lưu-thị*, xin lạy chào ân-xư.

Lệ-minh-đường sẽ cúi đầu mà bảo rằng ;

— Sao phu-nhân lại thủ lễ quá như vậy, tôi dâu dám nhận.

Nói xong, liền ngảnh lại bảo nàng *Tố-hoa* rằng :

— Mau mau đỡ *Lưu* phu nhân dậy !

Nàng *Tố hoa* vội-vàng chạy đến đỡ *Lưu gên-ngọc* dậy, *Lưu gên-ngọc* đứng ra một bên, rồi chắp tay mà nói rằng :

— Phu-quân tôi hôm trước qua nghe lời quan *Mạnh* thượng-thư, xúc phạm đến ân-xư, nghĩ mình biết tội đã nhiều. Nay tôi sang đây, lạy xin ân-xư rộng thương mà tha-thứ cho thì thiết được đội ơn vạn bội.

Lệ-minh-đường nói :

— Tôi đầu tuổi, nhưng cũng đã mấy lần làm chủ-khảo đi chấm trường. môn-sinh kể hàng nghìn người, chỉ vì tôi hay khiêm tốn quá, cho nên bị người khinh-bỉ, từ nay tôi cũng đổi thành ra cái tính kiên-ngạo mới xong.

HỒI THỨ LXIV

Lệ-minh-đường bảo nàng *Lưu-gên-ngọc* rằng :

— Từ nay trở đi, tôi cũng phải đổi thành ra cái tính kiên-ngạo mới được. Xưa nay tôi đối-đãi với Trung-hiếu-vương, có điều gì lễ-bạc, mà sao Trung-hiếu-vương lại nhân lúc tôi đi chầm thi vắng, dám tự-tiện đăng biểu nói càn. Tôi vốn thẳng tính, phải trái nói ngay, không hay để trong bụng. Giả sử người khác : mà gặp việc này thì sẽ không phải lịch-toán Phu-nhân về cũng nói để Trung-hiếu vương biết rằng tôi không nghĩ chi việc ấy, chớ có lo ngại, nhưng sau nảy làm việc gì, cũng nên phải cẩn-thận, chớ có cẩn-trọng như thế.

Nói xong, ngảnh lại bảo nàng *Tố-hoa* rằng :

— Hiền-thê sửa tiệc mời *Lưu* phu-nhân, tôi xin thết lễ

Lệ-minh-đường liền khắc quay mình trở vào. Nàng *Tố-hoa* lại mời *Lưu-gên-ngọc* ngồi, rồi cười mà bảo rằng :

— Phu-quân tôi tính nóng có việc gì cứ hay nói thẳng, không để bụng bao giờ. Phu-nhân về, cũng nên nói để Trung-hiếu-vương biết mà cứ sang chơi, đừng phải nghi-ngại.

Lưu-gên ngọc cảm tạ cái thịnh-được cần sư-mẫu. Lại nghĩ thầm : *Lệ thừa-tướng quả-nhiên đẹp hơn người trong bức tranh, nhưng vì có quan uy, khiến cho ta phải kính bái. Lưu gên-ngọc* nói với nàng *Tố hoa* rằng :

— Tôi muốn được vào bái-yết bà nghĩa-mẫu của ân-sư, khi phu-nhân bảo giúp.

Nàng *Tố - hoa* nói :

Giá mẫu tôi mấy hôm nay khó ở, chưng phu nhân đã có lòng quá yêu như vậy, để tôi xin sai nữ-tỳ vào mời.

Hồi lâu, nữ-tỳ ra báo rằng :

— Tôn phu-nhân (*vợ Khang-nhược-sơn*) sai hai đi-nương ra đó.

Lưu-gên ngọc đứng dậy chào hai đi-nương. Hai đi-nương nói :

— Chủ-mẫu tôi cảm cái thịnh-tình của phu-nhân lắm, chỉ vì quê-mùa chưa thuộc lễ phép, cho nên không dám ra tiếp-kiến qui-nhân có sai hai chúng tôi đến đây để nói lại.

Lưu-gên-ngọc nói :

— Chủ-mẫu hãi-tất quá khiêm nhường thế. Lại sai hai đi nương đến đây thì tôi thật không phải quá.

Hai đi-nương cáo-từ toan lui ra, nàng *Tố-hoa* liền nắm lấy mà bảo rằng :

— Hai đi-nương đã vất vả vội, hãy ở đây uống rượu cùng *Lưu* phu nhân cho vui.

Hai đi nương vâng mệnh mà ngồi xuống ghế. Nữ-tỳ dọn tiệc, bốn người cùng nhau uống rượu. Nàng *Tố-hoa* nghĩ thầm : người ta còn có con-đàn dâm đến đây, có lẽ nào ta lại thua tài hay sao. Nghĩ vậy, mới hỏi *Lưu-gên ngọc* rằng :

— Chẳng hay phu-nhân đã có tin mừng gì chưa ?

Lưu gên-ngọc nói :

Tôi đầu cũng Trung hiếu vương làm lễ kết hôn, nhưng vẫn chưa hề đồng sàng Phu quân tôi tính-nguyện chờ khi nào gặp *Mạnh* tiểu thư, bấy giờ mới cùng nhau thành-thân. Hiện nay phu-quân tôi chỉ cùng với bức tranh *Mạnh* tiểu-thư ngày đêm làm bạn.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— *Mạnh* tiểu-thư đã 3, 4 năm nay, không biết tông-tích ở đâu, hà-lất Trung-hiếu-vương lại khổ-tâm-mà thề nghĩa như thế !

Lưu-gên-ngọc nói :

— Phu-quân tôi đã định thủ-nghĩa trong 3 năm, có lẽ nào tôi lại không theo. Khi làm lễ cưới tôi, ân-sư nói chuyện với mọi người rằng sư-mẫu đang hoài-thai, chẳng hay đến tháng nào thì lâm-sản ?

Nàng *Tố - hoa* không để phòng trước, sực nghe câu hỏi ấy, nghĩ thầm : Hai người con gái kết-hôn với nhau, còn bao giờ hoài-thai cho được! Bấy giờ nàng *Tố-hoa* thẹn đỏ bừng mặt lên mà đáp rằng :

— Tôi đã có hoài-thai bao giờ.

Hai đi-nương cả cười mà bảo nàng *Tố-hoa* rằng :

— Ông *Khang* viễn-ngoại tôi thường nói hai vợ chồng phu-nhân đang độ tuổi trẻ, cớ sao kết-hôn đã 3 năm mà chưa thấy sinh con đẻ cái gì.

Ai ngờ hai vợ chồng phu-nhân lại bí-mật như thế. cớ hoài-thai mà không chịu nói ra. Ngày nay may mà *Lưu* phu-nhân hỏi chuyện đến, chúng tôi mới biết để chúng tôi sẽ bẩm với ông *Khang* viễn-ngoại.

Nàng *Tố-hoa* nghĩ thầm lấy làm ấy-náy, chỉ sợ *Khang-nhược-sơn* mong có cháu ẵm mà hỏi đến thì biết nói thế nào. Nghĩ vậy, mới đáp rằng :

— Phu-quân tôi cũng nói cho vui chuyện đó thôi, chứ tôi chưa hề hoài thai bao giờ.

Hai đi nương không tin, lại cũng rượu một hồi nữa. *Lưu-gên-ngọc* đứng dậy cáo-từ mà rằng :

— Nhờ sư-mẫu nói giúp với ân-sư, ngày mai phu-quân tôi tới đây, xin cho được vào bái-yết.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Đó là lẽ tất nhiên, bà-lất phải lo-ngại

Lưu gên - ngọc lên kiệu trở về vương-phủ. Hai đi-nương lui ra, nàng *Tố-hoa* quay vào trong phòng, *Lệ-minh-đường* hỏi rằng :

— Nàng *Lưu-gên-ngọc* về rồi à ?

Nàng *Tố-hoa* nói ;

— Đã về rồi !

(Còn nữa).

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN